

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 142/2014-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti M. V., zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Sanákom, Námestie SNP 2, Trnava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 395/2012 a jeho uznesením z 18. septembra 2013, za účasti Krajského súdu v Trnave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. V. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 395/2012 a jeho uznesením z 18. septembra 2013 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 395/2012 z 18. septembra 2013 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť M. V. trovy konania v sume 340,90 € (slovom tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Tibora Sanáka, Námestie SNP 2, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2014 doručená sťažnosť M. V. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Sanákom, Námestie SNP 2, Trnava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 395/2012 a jeho uznesením z 18. septembra 2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“ a „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 30. 11. 2009, č. k. 18 C/140/2003-270, v konaní o náhradu škody z ublíženia na zdraví, ku ktorému došlo dňa 27. 07. 2002 pri dopravnej nehode, vo veci navrhovateľa M. V. proti odporcom: 1) H. P., 2) J. B., 3) Allianz, Slovenská poisťovňa, a. s. Bratislava, rozhodol tak, že:

1) Súd návrh proti odporcom v 1., 2. a 3. rade zamietal.

2) Súd konanie v časti úroku z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 300.238,99 € zastavuje.

3) O trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 14. 12. 2010, č. k. 9 Co/48/2010-312, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti zmenil tak, že odporcovia v rade 1, 2. a 3. sú povinní zaplatiť navrhovateľovi sumu 39.733,12 €, z toho odporcovia v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne s tým, že plnením jedného z odporcov

v 1. až 3. rade dlh zanikne v rozsahu splnenia do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdzuje.

O práve na náhradu trov odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 10. 12. 2010 a nie je predmetom ústavnej sťažnosti. Predmetom ústavnej sťažnosti je konanie, ktoré prebiehalo na súde prvého a druhého stupňa a týkalo sa rozhodnutia o trovách konania.

V nasledujúcom konaní uznesením Okresného súdu Trnava zo dňa 10. 01. 2011, č. k. 18 C/140/2003-326, prvostupňový súd zaviazal odporcov v rade 1., 2. a 3. zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania do rúk právneho zástupcu navrhovateľa, JUDr. Tibora Sanáka, 7.815,37 €, z toho odporcov v rade 1. a 2. spoločne a nerozdielne s tým, že plnením jedného z odporcov v rade 1. až a 3. zanikne dlh v rozsahu splnenia a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Proti uzneseniu Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) o náhrade trov konania č. k. 18 C 140/2003-326 z 10. januára 2011 podal v zákonnej lehote odvolanie odporca v 3. rade. V odvolaní „žiadal nepriznať navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby a to zo dňa 28. 10. 2003, 09. 11. 2009 a 30. 11. 2009 spolu vo výške 1.253,18 € a navrhol zmeniť napadnuté rozhodnutie tak, že odporcovia v rade 1., 2. a 3. sú povinní zaplatiť 6.562,19 €.

V tejto súvislosti musím uviesť, že odporca v rade 3. načakal na právoplatné rozhodnutie súdu o trovách konania a po podaní odvolania sám dobrovoľne zaplatil trovy právneho zastúpenia navrhovateľa vo výške 6.562,19 €, pričom ja som jeho rozhodnutie akceptoval.

Suma 6.562,19 € bola pripísaná na účet môjho právneho zástupcu, JUDr. Tibora Sanáka, dňa 09. 03. 2011.

Tým sme v rámci súdneho konania - dohodou vyriešili trovy právneho zastúpenia vo výške 6.562,19 €, sporná zostala výška už len nad sumu 6.562,19 €.

Napriek tejto skutočnosti, odvolací súd konal a Krajský súd v Trnave svojím uznesením zo dňa 19. 01. 2012, č. k. 23 Co/125/2011-340, uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom dospel k záveru, že napadnuté uznesenie

súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné a to z dôvodu, že súd prvého stupňa neodôvodnil rozhodnutie spôsobom vyplývajúcim z ust. § 157 ods. 2 O. s. p.

Odvolací súd zároveň skonštatoval, že v danom prípade ide o jeden z taxatívne uvedených prípadov, kedy viazanosť odvolacieho súdu rozsahom odvolacieho návrhu neplatí (§ 212 ods. 2 písm. d) O. s. p.), pretože ide o prípad, kedy z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vypořádania vzťahu medzi účastníkmi konania (predmetom konania je uplatnený nárok zo spoločnej zodpovednosti niekoľkých škodcov).

Následnom rozhodovaní o trovách konania, Okresný súd Trnava, vo svojom uznesení zo dňa 28. 08. 2012, č. k. 18 C/140/2003-349, rozhodol, že:

I. Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému v rade 2/ a žalovanému v rade 3/ náhradu trov konania za zaplatené preddavky na znalecké dokazovanie, každému vo výške 49,79 € a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II. Žalovanému v rade 1/ sa náhrada trov konania nepriznáva

III. Žalovaný v rade 1/, žalovaný v rade 2/, žalovaný v rade 3/ sú povinní zaplatiť štátu spoločne a nerozdielne náhradu trov za súdny poplatok za návrh vo výške 598,50 € a za znalečné vo výške 116,47 € prostredníctvom tunajšieho súdu a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ako vyplýva z výrokovej časti rozhodnutia, prvostupňový súd rozhodol o rôznych nárokoch ale nerozhodol o trovách právneho zastúpenia navrhovateľa. Ani v odôvodnení tohto rozhodnutia niet ani zmienky o trovách právneho zastúpenia navrhovateľa.“

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu č. k. 18 C 140/2003-349 z 28. augusta 2012 odvolanie, v ktorom namietal, že „bol v základnom konaní úspešný s prihliadnutím na to, že rozsudok odvolacieho súdu závisel od úvahy, pretože posúdenie, či sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/65 Zb., je výlučne v právomoci súdu. Tým poukázal na ust. § 142 ods. 3 O. s. p., že súd mu môže priznať plnú náhradu trov konania, pretože ak mal úspech v pomerne nepatrnej časti, ale rozhodnutie záviselo od úvahy súdu, tak táto aplikácie je možná. Preto navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa tak, že sa nezaviaže žalovanému 2. a 3. zaplatiť náhradu za preddavky za znalecké dokazovanie.

O trovách právneho zastúpenia navrhovateľa nie je v odôvodnení rozhodnutia žiadna zmienka.“.

O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že odvolaním napadnutú časť uznesenia okresného súdu potvrdil. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením pochybil v tom, že:

„a) Vo výrokovej časti rozhodnutia nie je rozhodnutie o tom, že náhrada trov konania (právneho zastúpenia) sa navrhovateľovi nepriznáva, resp. návrh v tejto časti sa zamietá - rozpor s ust. § 157 ods. 1 O. s. p.

b) V odôvodnení rozhodnutia vyššie citovaných rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa nie je stručne a jasne vysvetlené, prečo pri zistenej 25 % úspešnosti navrhovateľa nie sú navrhovateľovi priznané trovy právneho zastúpenia vo výške 25 % z uplatnených trov právneho zastúpenia. Zároveň poukazujem na to, že chyba akékoľvek odôvodnenie súdov, vo vyššie citovaných rozhodnutiach k trovám právneho zastúpenia navrhovateľa - rozpor s ust. § 157 ods. 2. O. s. p.

c) Pochybenie súdov spočíva v tom, že nezohľadnili skutočnosť doriešenia trov právneho zastúpenia navrhovateľa dohodou v rozsahu sumy 6.562,19 €, v rámci prebiehajúceho konania o trovách, ktorá suma bola pripísaná na účet právneho zástupcu navrhovateľa - JUDr. Tibora Sanáka ku dňu 09. 03. 2011, a bola poslaná odporcom v rade 3., ktorý uznal správnosť vyčíslenia trov právneho zastúpenia v rozsahu 6.562,19 €. Predmetom konania o trovách mohla byť po zaplatení sumy 6.562,19 € už len suma nad 6.562,19 € - ide o nesprávne ustálený predmet konania.

d) Nesprávne ustálený pomer úspechu a neúspechu účastníkov konania. Odvolací súd zároveň pochybil pokiaľ aplikoval § 146 ods. 2 a § 142 ods. 2 O. s. p. tak, že žalobca bol úspešný len v časti 25 % a to len pri mimoriadnom zvýšení odškodnenia SSU a neúspešný v troch uplatnených nárokoch a to mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť, požiadavka odporcu na zaplatenie sumy 2.236,09 € zo 16,5 % úrokom z omeškania od 28. 07.

2002

do zaplatenia a v časti úroku z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 9.045.000,-Sk.

e) Nesprávne právne posúdenie veci. Odvolací súd (Krajský súd v Trnave) vo svojom uznesení zo dňa 18. 19. 2013, č. k. 23 Co/395/2012-364 mal preto správne aplikovať ust.

§ 142 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého, aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

Vyššie uvedeným postupom Krajský súd v Trnave v konaní o trovách porušil moje právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 bod 1. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod č. k. 23 Co/395/2012-364, porušil základné právo M. V. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná.

2) Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. 09. 2013, č. k. 23 Co/395/2012-364 a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

3) Krajský súd v Trnave je povinný M. V. uhradiť trovy konania v sume 331,13 € $\{[(130,16 + 7,81 \text{ Rp}) + 27,59 \text{ DPH}] \times 2\}$ na účet právneho zástupcu, advokáta JUDr. Tibora Sanáka... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ešte pred predbežným prerokovaním si ústavný súd vyžiadal od predsedu krajského súdu vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu reagoval predseda krajského súdu v prípise sp. zn. Spr 48/14 z 5. februára 2014, v ktorom okrem iného uviedol:

„Z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že toto bolo vydané v súlade s procesnými pravidlami občianskeho súdneho konania, je skutkovo i právne podložené. Rozhodnutie odvolacieho súdu je náležité odôvodnené, zrozumiteľné, preskúmateľné a odvolací súd sa v ňom vypořiadal so všetkými relevantnými argumentami obsiahnutými v odvolaní sťažovateľa. Odvolací súd reagoval na odvolacie námietky odvolateľa a svoje uznesenie odôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie uznesenia stanovujú príslušné

zákonne ustanovenia (§ 169 ods. 1, § 167 ods. 2 v spojení s § 157 ods. 2 O. s. p.) rešpektujúc to, že odôvodnenie rozhodnutia musí byť zrejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/07).

Sťažovateľ namieta, že absentuje výrok o tom, že žalobcovi sa nepriznáva náhrada trov konania, resp. právneho zastúpenia.

Ako z rozhodnutia súdu prvého stupňa, tak i z rozhodnutia odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že žalobca bol v konaní úspešný v rozsahu 25 %, žalovaní v 1. až 3. rade v rozsahu 75 %, teda ich konečný úspech je 50 % a preto je im priznaná náhrada trov konania vzniknutých v rámci tohto sporu v rozsahu 50 %. Z toho potom jednoznačne vyplýva, že náhradu trov konania, či už titulom právneho zastúpenia alebo iných vzniknutých trov žalobcovi nie je možné priznať, a preto sa v rozhodnutí takýto výrok nenachádza. Čo sa týka argumentácie právneho posúdenia veci podľa § 142 ods. 3 OSP, odvolací súd aplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 OSP a 146 ods. 2 OSP a vo svojom rozhodnutí aplikáciu týchto zákonných ustanovení i odôvodnil. K odôvodneniu rozhodnutia odvolacieho súdu už nie je dôvodné nič ďalšie uvádzať s prihliadnutím k tomu, že toto rozhodnutie obsahuje relevantné dôvody, ktoré dávajú odpoveď na to, prečo odvolací súd rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti, t. j. prečo rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil.

Na základe uvedených skutočností preto postup odvolacieho súdu v predmetnom konaní v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania účastníkov považujem za vecne správny a sťažnosť sťažovateľa M. V. navrhujem posúdiť ako nedôvodnú a ako takú zamietnuť.“

Uznesením č. k. IV. ÚS 142/2014-22 zo 7. marca 2014 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 395/2012 a jeho uznesením sp. zn. 23 Co 395/2012 z 18. septembra 2013. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu na prípadné doplnenie svojho vyjadrenia k sťažnosti sp. zn. Spr. 48/14 z 5. februára 2014 a zároveň na oznámenie, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti v prípise sp. zn. Spr 48/14 z 24. apríla 2014, v ktorom uviedol: „pri rozhodovaní o trovách konania súd postupuje podľa § 167 a nasl. OSP, pretože nejde o rozhodnutie vo veci samej a výrok o trovách konania má povahu uznesenia. I v prejednávanej veci bolo formou uznesenia o trovách konania účastníkov sporu aj rozhodnuté. Tomu je žiaduce prispôbiť i požiadavku na odôvodnenie tohto súdneho rozhodnutia, ktoré nie je tak prísne formálne čo do formálnych a obsahových náležitostí, ako pri rozsudku o veci samej.

Vzhľadom na to a s poukazom na ustanovenie § 167, § 169 OSP odkazujem na správne, výstižné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania účastníkov, ktoré rozhodnutie je náležité odôvodnené, presvedčivé a preskúmateľné.“ Predseda krajského súdu ústavnému súdu zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Označené vyjadrenia krajského súdu zaslal ústavný súd na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právneho zástupcovi sťažovateľa a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril, či trvá na tom, aby sa vo veci sťažovateľa konalo ústne pojednávanie. V stanovisku právneho zástupcu sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu sa okrem iného uvádza: „pán predseda Krajského súdu v Trnave sa nesnaží protiargumentovať voči mojím dôvodom uvedeným v ústavnej sťažnosti, ale žiaľ, len preberá argumentáciu uvedenú v odôvodnení uznesenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. 09. 2013, č. k. 23 Co/395/2012-364, čo podľa môjho názoru nie je správny prístup, nakoľko nie je možné s jeho názorom polemizovať. Preto som nútený opätovne poukázať na dôvody mojej ústavnej sťažnosti zo dňa 31. 12. 2013... Pokiaľ sa týka vyjadrenia pána predsedu Krajského súdu v Trnave JUDr. Antona Jačeka zo dňa 24. 04. 2014, spr. 48/14, tak JUDr. Anton Jaček opätovne poukazuje na to, že sa nejedná o rozhodnutie vo veci samej a výrok o trovách konania má povahu uznesenia.

Podľa jeho názoru odôvodnenie súdneho rozhodnutia v takýchto prípadoch (rozhodnutie o trovách účastníkov konania) nie je tak prísne formálne čo do formálnych a obsahových náležitostí, ako pri rozsudku vo veci samej. Zastáva zároveň názor, že s poukazom na ust. § 167 a § 169 O. s. p. odkazuje na správne, výstižné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania, ktoré rozhodnutie je náležité odôvodnené, presvedčivé a preskúmateľné.

V reakcii na toto stanovisko JUDr. Antona Jačka uvádzam, že sa opäť svojim stanoviskom nedotkol podstaty problému, ktorý je podrobne rozvedený v mojej ústavnej sťažnosti zo dňa 31. 12. 2013, nepolemizuje s úvahami v ňom uvedenými a opätovne dospel k záveru, že ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Trnave je správne.“ Právny zástupca sťažovateľa zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť

zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k porušeniu označených práv, sú v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich rešpektovanie možno posudzovať spoločne.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd pochybil najmä v tom, že:

- nesprávne určil pomer úspechu a neúspechu účastníkov konania (vo veci samej),
- nesprávne právne posúdil vec (vo vzťahu k trovám konania),
- nerozhodol o trovách konania uplatnených sťažovateľom,
- nezohľadnil skutočnosť, že v čase, keď rozhodoval o náhrade trov konania, jeden z účastníkov už dobrovoľne plnil na základe neprávoplatného rozhodnutia.

Podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 OSP aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

Podľa § 224 ods. 1 OSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu

ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného

predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že o náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa § 142 ods. 2 OSP v spojení s § 146 ods. 2 OSP.

Z už citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že kritériom na priznanie nároku na náhradu trov konania je miera úspechu vo veci, ktorá sa zisťuje tak u navrhovateľa (žalobcu), ako aj u odporcu (žalovaného). Miera úspechu vo veci závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej.

Ústavný súd už v súvislosti s inštitútom náhrady trov občianskeho súdneho konania vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti uviedol, že všeobecným zákonným pravidlom (*lex generalis*) v prípadoch, keď mal účastník konania vo veci úspech len čiastočný, je pravidlo obsiahnuté v § 142 ods. 2 OSP. Podľa tohto ustanovenia všeobecný súd náhradu trov alebo pomerne rozdelí, alebo vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Z § 142 ods. 3 OSP možno vyvodit' v podstate tri špeciálne skutkové podstaty, v prípade ktorých musí byť posúdenie náhrady trov konania u účastníka, ktorý mal vo veci iba čiastočný úspech, odlišné od všeobecného pravidla vyplývajúceho z § 142 ods. 2 OSP. Ide o prípady, ak (a) mal účastník neúspech v pomerne nepatrnej časti, (b) rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, (c) rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Ustanovenia § 142 ods. 3 OSP pritom vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP treba považovať za *lex specialis*, pričom pri posudzovaní ich vzájomného vzťahu sa uplatní všeobecné interpretačné pravidlo, podľa ktorého špeciálna úprava má prednosť pred všeobecnou úpravou [*lex specialis derogat legi generali* (m. m. pozri II. ÚS 82/09)].

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že Občiansky súdny poriadok umožňuje všeobecnému súdu priznať plnú náhradu trov konania účastníkovi aj napriek tomu, že mal vo veci úspech

len čiastočný, aj vtedy, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 OSP).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený v odbornej literatúre, podľa ktorého aplikácia § 142 ods. 3 OSP prichádza do úvahy iba pri rozhodnutiach, ktoré zaväzujú na plnenie, a z nich iba pri tých, ktorými sa rozhoduje o výške plnenia. Nestačí, ak sa nimi rozhoduje iba o základe nároku. Súčasne musí byť splnená aj druhá podmienka, ktorou je závislosť vyčíslenia plnenia od úvahy súdu. Úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške priznaného plnenia (nie základu uplatneného nároku). Pre priznanie plnej náhrady trov konania v tomto prípade nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu účastníka konania (v nepatrnej alebo prevažnej časti). Úvaha súdu o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo, spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie (vyčíslenie) vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Ako príklad takéhoto určenia výšky plnenia v závislosti od úvahy súdu sa aj v odbornej právnickej literatúre uvádza rozhodovanie súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého súd určí výšku náhrady nemajetkovej ujmy s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo [KRAJČO, J. – SUČANSKÁ, D. – ČIERNA, A. – KRAJČO, O. Občiansky súdny poriadok – Komentár. Bratislava : Eurounion, 2010, s. 555. ISBN 978-80-89374-11-3. (k tomu pozri aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 14/2009 z 5. augusta 2010)].

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 140/2003 ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci samej rozhodol o návrhu sťažovateľa na náhradu škody na zdraví rozsudkom sp. zn. 18 C 140/2003 z 30. novembra 2009 tak, že návrh voči odporcom v 1., 2. a 3. rade zamietol, konanie v časti úroku z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 300 238,99 € zastavil a tiež rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Na odvolanie sťažovateľa krajský súd prvým výrokom rozsudku sp. zn. 9 Co 48/2010 zo 14. decembra 2010 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že odporcov v 1., 2. a 3. rade zaviazal povinnosťou zaplatiť sťažovateľovi sumu 39 733,12 €, z toho odporcov v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne s tým, že plnením jedného z odporcov v 1. až 3. rade dlh zanikne v rozsahu splnenia, a vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok potvrdil. Odvolací súd v relevantnej časti svojho rozsudku uviedol, že *„dospel k záveru, že súd prvého stupňa v predmetnej veci nesprávne rozhodol, keď návrh navrhovateľa v celom rozsahu mimoriadneho zvýšenia odškodnenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol. Z vykonaného dokazovania odvolací súd mal za to, že pokiaľ sa týka mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť, tak súd prvého stupňa v tejto časti rozhodol vecne správne, keď nepriznal mimoriadne zvýšenie odškodnenia bolesti... Pokiaľ sa však týka náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia tak odvolací súd dospel k záveru, že navrhovateľom opísaný jeho terajší zdravotný stav a kvalita života... opodstatňujú mimoriadne zvýšenie odškodnenia... Odvolací súd považoval za primerané 15-násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia...“*.

O náhrade trov konania rozhodol okresný súd samostatným uznesením sp. zn. 18 C 140/2003 z 10. januára 2011 tak, že zaviazal odporcov v 1., 2. a 3. rade na zaplatenie náhrady trov konania navrhovateľovi (sťažovateľovi) do rúk právneho zástupcu navrhovateľa JUDr. Tibora Sanáka vo výške 7 815,37 €, z tohto odporcov v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne s tým, že plnením jedného z odporcov v 1. až 3. rade zanikne dlh v rozsahu splnenia.

Predmetné uznesenie okresného súdu napadol odvolaním odporca v 3. rade. Krajský súd rozhodnutie súdu prvého stupňa svojím uznesením sp. zn. 23 Co 125/2011 z 19. januára 2012 zrušil a vrátil na ďalšie konanie z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti.

Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd uznesením sp. zn. 18 C 140/2003 z 28. augusta 2012 zaviazal sťažovateľa na zaplatenie žalovanému v 2. rade a žalovanému v 3. rade náhradu trov konania za zaplatené preddavky na znalecké dokazovanie každému vo výške 49,79 € (I. výrok), rozhodol, že žalovanému v 1. rade sa náhrada trov konania

nepriznáva (II. výrok), a tretím výrokom rozhodol o náhrade trov štátu. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie.

Krajský súd napadnutým uznesením rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, pričom v jeho relevantnej časti uviedol: *„Odvolací súd sa stotožňuje s aplikáciou ust. § 146 ods. 2 a § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď prvostupňový súd zistil celkový výsledok v konaní, keď žalobca bol úspešný v časti 25 % (podľa počtu upletených nárokov, mimoriadne zvýšenie odškodnenia náhrady za bolesť, mimoriadne zvýšenie SSU, požiadavka žalobcu na zaplatenie sumy 2.236,09 eur s 16,5% úrokom z omeškania od 28. 07. 2002 do zaplatenia, zavinenie žalobcu zastavenia konania v časti úroku z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 9.045.000 Sk, teda z celkového počtu 4 nárokov bol žalobca úspešný len v jednom, a to v časti náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia) a žalovaní boli spoločne a nerozdielne úspešní v 75 %, čistý úspech žalovaných tak predstavuje 50 % /75 %-25 %/, preto im súd priznal náhradu vzniknutých trov konania vo výške 50 %, čo predstavovalo u žalovaného 2. a žalovaného 3., 49,79 eur / 50% z 99,58 eur za zaplatený preddavok na znalecké dokazovanie.“*

Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok konania (tzv. zásada úspechu) v spojení so zásadou zavinenia.

Ústavný súd zastáva názor, že odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania treba posudzovať v kontexte celého rozhodnutia (resp. rozhodnutia vo veci samej). Opierajúc sa o stanoviská právnej teórie (pozri už uvedené) i súdnej praxe (pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 M Cdo 6/2007 z 31. januára 2008), ústavný súd zastáva názor, že krajský súd v právnej veci sťažovateľa nemal posudzovať mieru úspechu účastníkov v konaní, pretože v danom prípade vzhľadom na uplatnené nároky a vo všeobecnosti na predmet konania bolo potrebné aplikovať § 142 ods. 3 OSP ako *„lex specialis“* k § 142 ods. 2 OSP, keďže súd vo veci samej rozhodoval o výške peňažného plnenia (mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia), ktoré záviselo od úvahy súdu.

Ak za uvedenej situácie krajský súd otázku náhrady trov konania posúdil v zmysle § 142 ods. 2 OSP, tak podľa názoru ústavného súdu nerešpektoval a opomenul účel príslušnej právnej úpravy a v nadväznosti na to nesprávne aplikoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, a preto sa napadnuté uznesenie javí ako svojvoľné. Navyše, z napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa otázkou uplatnených trov konania sťažovateľa nezaoberal a neriešil ani súvisiacu otázku dobrovoľného uhradenia časti trov konania sťažovateľa jedným z účastníkov konania. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že krajský súd poukázal len na uplatnenú zásadu úspechu účastníkov konania v spojení so zásadou zavinenia. Obranu predsedu krajského súdu založenú na argumentácii, že charakteru súdneho rozhodnutia (rozhodnutie o trovách konania) „*je žiaduce prispôbiť i požiadavku na odôvodnenie tohto súdneho rozhodnutia, ktoré nie je tak prísne formálne čo do formálnych a obsahových náležitostí, ako pri rozsudku o veci samej*“, ústavný súd v konkrétnych okolnostiach posudzovaného prípadu nemôže akceptovať. Ústavný súd v zásade síce rešpektuje, že v súdnej praxi je zaužívaná „*stručnosť*“ rozhodnutí o náhrade trov konania, ale vo veci sťažovateľa ide o zjednodušenie, a „*stručnosť*“ na úkor zrozumiteľnosti a jasnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia. Na základe uvedených skutočností ústavný súd v zhode so sťažovateľom zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné.

Vzhľadom na uvedené došlo podľa názoru ústavného súdu napadnutým uznesením krajského súdu k zásadnému procesnému excesu, ktorý odôvodňuje záver o jeho ústavnej neakceptovateľnosti a neudržateľnosti, a to aj napriek zdržanlivosti, ktorú ústavný súd štandardne uplatňuje pri ústavnom prieskume súdnych rozhodnutí týkajúcich sa trov konania. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 tohto nálezu).

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

V zmysle § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že uznesením krajského súdu sp. zn. 23 Co 395/2012 z 18. septembra 2013 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľa aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Po zrušení napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátení veci na ďalšie konanie bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť o náhrade trov konania, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. Tiborom Sanákom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 € (za 2 úkony urobené v roku 2014).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Za dva úkony vykonané v roku 2014 tak priznal po 134 €, t. j. spolu 268 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2014 po 8,04 €, čo spolu po zvýšení o 20 % DPH (právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH, pozn.) predstavuje sumu 340,90 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Úhradu za písomné vyjadrenie z 13. mája 2014 ústavný súd, prihliadajúc na jeho obsah, nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2014